

KÁRPÁTI LAPOK

A turistaság, a honismeret és a természetvédelem terjesztésére
Kiadja a Magyarországi Kárpát Egyesület

Szerkesztő: Nagy Péter, peter.nagi@t-online.hu

Internet: <http://www.karpategyesulet.hu>

Postacím: 1244 Budapest, Pf.: 800.

Elbrusz túra

Ismételten a szerkesztőnek címzett, valójában a Kárpáti Lapok Kedves Olvasóinak írott levelet tesztek közzé, melynek alapja az Egyesületünk szervezésében megvalósult sikeres csúcsmászás krónikája – olvashatjuk a KL 2009/5 lapszámában.

Érdekes párbuzamba állítani az 1978-ban és a 2009-ben Elbruszt mászóknak lehetőségeit, szervezési körülményeit. (A szerk.)

Kedves Péter!

Tegnap napon került a kezembe a "Kárpáti Lapok", "Elbrusz túra" beszámolója, amit természetesen én is nagy érdeklődéssel olvastam, mivel 31 évvel ezelőtt és is jártam ott egy nagyon illusztris társaságban.

Az akkori 8 fős csapatban, többek között ott volt, Vörös László, aki ma már az egyik legtapasztaltabb, többszörös nyolcezerest mászott, magyar hegymászó, ott volt, a sajnós Himalájában eltűnt és meghalt Osváth Attila és Dékány Péter, továbbá Berecz Gábor, aki később az Eiger É-i falát is átmászta.

Érdekes, hogy az eltelt időszakban nem hogy könnyebb, talán még nehezebb körülmények között valósulhatott meg a csúcsmászás. Nekünk könnyebb volt a szervezés, mert nemzetközi táborozáson, sportolókként vettünk részt. Nektek az egész utat egyénileg kellett megszervezni, az anyagiakról ne is beszéljünk. A politikai helyzet is gátolta mozgásotokat.

Ezek után, természetesen gratulálok a sikeres csúcsmászáson kívül a szervezéshez, valamint a kiadvány szép kiviteléért is, kívánva még sok-sok hasonló vállalkozást és sikereket a hegyekben.

*Elbrusz csúcskő 2009-ben
fotó: Mocsári László, KEM*

Befejezésül pedig összehasonlításként, mellékelem az akkori túránkról szóló képes beszámolómat, melyet remélem még átenged a szerver a kissé magas kiterjedése miatt.

Sajnálom, a mellékelt képek minősége nem olyan jó, de azok még diára készültek és szkennelve vannak, amatőr módon.

Üdvözzel:

Perge Ferenc

2009. nov. 29. (cikk a 2. oldalon)

Kaukázus

Már megjelent a TU-154-es utasfülkéjében a felirat: „Kérjük az öveket becsatolni”, tehát közeledünk. Orromat az utastér ablakához tapasztva, szememet kimeresztve, próbálok felismerni a láthatáron valamiféle hegyet, gerincet, vagy éppen séggel havas tájat, de csak asztalsimaságú mezőket, megművelt földeket és a láthatárig terjedő síkságot látok. A Kaukázus hegyormai még sehol.

Az 1978. évi Nemzetközi Kaukázusi Hegymászó Táborba utazunk. 8 magyar és a vendéglátó oroszokon kívül, 62 különféle nemzetiségű (lengyel, német, svájci, osztrák, amerikai, török), hegyász. Két napja kezdünk gyülekezni Moszkvában és onnan július3-án indultunk a Központi-Kaukázusba.

Mineral'nyje-Vodi nagy forgalmú repterén értünk földet, és az ott ránk várakozó INTURIST megbízottak máris ebédhez hívtak bennünket. Kiadós – számunkra egy kissé szokatlan ízekkel fűszerezett – ebéd után, nyomban autóbuszokba tessékelték és utaztunk tovább.

Több mint száz km-t robogtunk a Baku felé vezető autóúton, majd Pyatigorsk után letértünk a főútvonalról, a Bakszán völgyébe vezető, jóval keskenyebb, de még itt is, aszfaltozott útra.

Kezdetben a Bakszán völgyből semmit sem láttunk, csak a nagy síkságot. Jóval később jelentek meg két oldalt, először lankás dombok, melyek később egyre meredekebbé váltak. Megjelent az út mellett a Bakszán folyó is, zavaros, sebes, bő vizével.

A kopár és sokszor igen bizarr hegyoldalak egyre magasodtak, a völgy egyre szűkebbé vált, a folyó hol egyik, hol másik oldalán kanyargott. Egy-egy mellékvölgybe betekintve, előtűntek a havas csúcsok is. Megjelentek a fenyőerdők, melyek takarták ugyan a széles kilátást, de éreztük, most már közeledünk az igazán magas hegyek birodalmába.

Késő délután állt meg utóbuszunk, mintegy 200 km megtétele után a Cseget szálló főbejárata előtt. Kicsit meglepődtem. Mintha va-

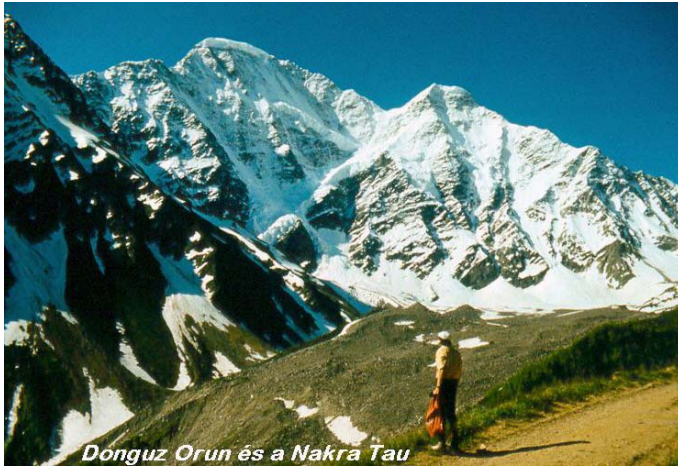

Cseget szálló és az Elbrusz K-i csúcsa

lahol Nyugat-Európában, valamely híres hegyi üdülőbe érkezünk volna. Tíz emeletes szálloda, látszatra minden igényt kielégítő szobáival, kiszolgáló egységeivel várt bennünket. Csak később tapasztaltuk, hogy azért van „némi” eltérés, főleg a tartalomban.

A szálló mellett, két ülőszékes felvonó alsó állomása, különféle, pavilonok, autó és autóbusz parkoló, sok-sok sétáló, napozó turista, bakancsban, papucsban, félcipőben, körömcipőben. És ha a pillantásunkat felemeltük, akkor a szállóval szemben a két Kogutáj havas csúcsa és meredek gleccsere, kissé jobbra pedig a Donguz-Orun (4437m.) hatalmas északi fala és jégkumulája tekintett le ránk, szinte kézzel fogható közelségben.

E látvány vetekszik bármely svájci vagy alpesi turista centrum, sokat népszerűsített látványával. Vendéglátóink három szobába helyezték el 8 fős csapatunkat, melynek tagjai már alig várták, hogy indulhassanak első bevetésükre, de ez azért nem megy ilyen könnyen. Itt mások a szokások. Itt nem lehet, csak úgy nekirohanni a havas csúcsoknak, mint az Alpokban, még akkor sem, ha nem először járt már hasonló tájon a „páciens”.

Donguz Orun és a Nakra Tau

Donguz Orun és a Nakra Tau

Itt az a szokás, hogy először bemutatják a környéket, kijelölik a kapcsolatot tartó tanácsadókat, s mindenki átesik egy ellenőrző orvosi vizsgálaton. Minden túra előtt „marsut”-ot (útvonal-terv) kell készíteni – orosz nyelven – és azt jóvá kell hagyatni.

A túra időtartamának megfelelően hideg élelmet kell igényelni (szintén oroszul), ki kell utalványoztatni a tanácsadóval, és fel kell vetelelni a raktárból. Ha már mindez megvan, akkor még a táborvezetővel és a technikai vezetővel meg kell vitatni a mászó tervet, az útvonalat, a táborozó és bivakoló helyeket, a leíró utvonalt, a túraidőt és a „kontroll” időt (legkésőbbi visszaérkezési időpont). Ezek után, már csak a rádiót kell előkeríteni, átvenni a rádiót és azt ki kell próbálni. E tortúrák befejezte után, már mehet az embert, ha van mivel.

Még a szomszédos Donguzra, Nakrára, vagy a Kogutájra csak-csak, ezekhez nem vezet más út csak ösvény. De, ha netalán mást szemelt ki az ember, akkor esetleg hosszú kilométereket kell gyalogolni, az országúton és a mellékvölgyekben, a megközelítéshez. Ezért általában az induló csoportok a délelőtti órákban távoztak, amikor valamiféle jármű alkalmasítást kerítettek a rendezők a távozók számára. Hol autóbust, hol teherautót, hol személygépkocsit, a létszámtól és alkalomtól függően. Visszafelé mindenki úgy jött, ahogy tudott, legtöbbször autóstoppal. Szerencsére e tájon ez egészen jól működött.

Az érkezésünket követő napon mi is keresztül estünk a megnyitón, valamint az Elbrusz oldalában tett kirándulás alkalmával, a környék bemutatásán. A fentebb vázolt adminisztratív tortúrán – amit az ottani viszonyok és körülmények véleményem szerint feltétlenül szükségessé tesznek – elsőnek kiharcoltuk a „marsut” engedélyezését, a szomszédos Donguz-Orun megmászására a Ny-i gerincen (4/a nehézség, a hatos skálán), melyet három napra tervezünk.

De ez az engedélyezés sem ment zökkenőmentesen. Egyik társunk, egészségi állapotát az orvos kifogásolta. Véleménye szerint a pulzusa nem állt vissza a szabályos állapotra, megfelelő időn belül. Mi tudtuk ennek okát – legalább is sejtettük – de az orvos, ezt nem akarta tolerálni és csak hosszabb huza-vona után engedélyezte részére a túrát.

Táborunk a gerincen

Azzal a pulzussal pedig csak az történt, hogy közvetlen az orvosi vizsgálat előtt, nehéz testi munkát végzett barátunk, jéghideg fürdővel.

A Donguzra vezető utat egy sebes folyású patak keresztezte híd nélkül. Illetve a legköze-

lebbi vagy 2-2" km-re, ellenkező irányban volt, ez pedig a legjobb esetben is 4 km felesleges kerülőt jelent.

Építünk hidat javasolta valaki. Nosza, rajta, gyereünk! Találtunk egy fenyőszálakból összezeszkábált hídroncsot, de az a patak vízében volt, félig elsodorva. Társunk vállalkozott, hogy belegázol a jéghideg vízbe, derékig. Így lett hidunk és miután végeztünk, az „építkezéssel”, azonnal rohantunk az orvosi vizsgálatra, mert késésbe kerültünk, így nem csoda, ha a pulzusa nem akart azonnal visszaállni a szabályosra.

Másnap hajnalban, 4 óra után pár perccel hagytuk el, a még csendes szállót és keltünk át, a magunk épített ingatag hídon. A túloldalt alig látható ösvényen, kezdetben, sűrű erdőben és aljnövényzetben törtettünk a meredek hegyoldalban, a Kogutáj alatt elterülő katlan irányába. Az ott, jobbra felhúzóóó hómezőn kaptattunk fel egészen egy, a Kokutájról leszakadó függő gleccser tövéig. Itt ismét jobbra felmásztunk a gleccser moréna tetejére, majd azon gyalogoltunk felfelé. A túloldali hómezőt már sütötte a nap és a hó fellazult, ezért nehezen volt járható, főleg az alsó régióban. A moréna-gát végén kereszteltük a felettünk lévő sziklabordák alatt, az itt még aránylag kemény hómezőt, a főgerinc irányába. Helyenként meredek, de nem éles gerincen, hó-hátakat keresztelve, többszöri pihenővel jutottunk az utolsó nagy púp alá. Itt igen alkalmas táborhely kínálkozott, többsátor részére is, kb.3650 m magasságban, a csúcsra vezető szikla és hógerinc (választott útvonalunk) közelében.

Nem voltunk valami vidámak Az első túra, mindjárt ilyen magasságban, úgy látszik, egy kicsit megviselt bennünket. Nem volt meg a kellő akklimatizációnk.

Mivel még nagyon korai volt az idő ("2) kényelmesen fogtunk a sátorveréshez, főzéshez és közben egyre többször tekintgettünk a túl havas, holnapi útszakaszunkra. A kaden nagyon sok hó maradt még júliusra is, a Kaukázus ormain.

Napnyugtával bőséges vacsora után, korán lefeküdtünk. Hallgattuk a le-lezúduló lavinák dörgéseit, mely egyáltalán nem volt megnyugtató a holnapi napra vonatkozóan.

Az éjszaka folyamán nagyon rosszul, nyugtalanul aludtam. Állandóan az járt a fejemben, hogy másnapra tervezett több mint 10 óras,

előreláthatóan nem könnyű műszótúra, meghaladja erőmet, és csak terhükre leszek, a nálam jóval fiatalabb társaimnak. Az alvatlanság még tovább fokozta kétségeimet. Mindezek után reggel úgy döntöttem, nem indulok a többiekkel, visszatérek a szállóba. Kötéltársam Péter, aki 10 évvel fiatalabb nálam szintén velem tartott, de nem hasonló okok miatt, csupán szolidaritásból. Valószínű egyáltalán nem szívesen, de ezt később sem éreztette velem.

Az Elbrusz két csúcsa

A többiek hatan, három, kettes partit alkotva, 5 órakor nekivágtak és 17 órakor érték el a 4457 m-es csúcsot. Visszafelé már sötétben, de telihold „világítás” mellett, kellett mászniuk. Ketten 23 órakor, négyen hajnali 2 óra körül érkeztek vissza a gerincen lévő táborhelyre.

Közben mi Péterrel, visszatértünk a szállóba és azonnal elkezdtek szervezni a következő túrát az Elbruszra. Rajtunk kívül még három svájci és öt osztrák készült ugyanoda.

Másnap reggel egy teherautó a Bakszán-völgy végéig elvitt bennünket, a fülkés felvonó alsó állomásáig. A felvonóval felmentünk mintegy 3600 m magasságig.

Szép időnk volt ismét. Kezdünk sajnálni, hogy nem hoztunk magunkkal hazulról sílécet. Erre az egy útra is megérte volna.

A „Priju 11” turistaházhoz (4100 m.) felvezető havas úton szétszóródott csoportunk Mi érkezünk fel elsőnek. Péter még vissza is ment – edzés céljából – vagy két kilométert és még mindig előbb visszaért, mint a velünk együtt indulók. A lift felső végállomásától 1 ó. 20 p alatt értünk fel, a mély, de jól kitaposott ösvényen. Már jól érzékelhető volt az előző napok túráin szerzett alkalmazkodás eredmé-

nye. A többiek nagy részének, ez volt az első 4000 m feletti próbálkozása, ezért voltak oly lassúak és bágyadtak.

Kényelmesen elhelyezkedtünk a háznak egy kétágyas szobájában, majd elindultunk a ház közelében lévő nagy sziklákhöz – a térségben történt tragédiák mementójaként elhelyezett emléktáblákhoz - további akklimatizáció szerzés céljából. Majd ott, napozva tanulmányoztuk a csodálatos panorámát, a felmelegedett köveken, morfondírozva azon, hogy az alattunk lévő, egy kicsit tengeralattjáróra hasonlító, háromszintes, bádoggal borított, turistaház felépítése, mily nagy erőfeszítésbe kerülhetett annak idején, a német hadsereg tagjainak és gondolom az orosz hadifoglyoknak csak azért, hogy a németek, kitűzhessék az Elbruszra horogkeresztes lobogójukat.

Közben az aznap csúcsra indulók, már nagyrészt visszaérkeztek a házhoz. Amint üldögéltünk a köveken, egyszer csak a távolban, a csúcs felől, egy botladozó alakot láttunk messziről közeledni felénk. 100-200 m-ként leült és szemmel láthatóan nagyon kimerült volt. Egyre gyakrabban és hosszabb ideig pihent a hóban. Eléje mentünk és kiderült, hogy táborunk egyetlen török állampolgárságú tagja, akit mindenki csak Musztafának becézet, kimondhatatlan neve miatt.

Nagyon elcsigázott volt már. Arca valamiféle fekete kenőccsel bemázolva, de ennek ellenére alaposan leégve, szemüvege összetörve, szeme vérbe borulva. Egyedül, és a többiektől leszakadva, elhagyva jutott fel a keleti csúcsra.

Csúcsplató széle

Csúcsplató pereme. Háttérben az Uzsbá

Közrefogva támogattuk le a házhoz, ahol már a csoport instruktora (aki nem volt a csúcs-támadók között) aggódva várta.

Ezen az estén sokat emlegettük a török-magyar barátságot, mert már Thököly is ápolta azt, évszázadokkal ezelőtt. Musztafa barátunk – legalábbis azt hiszem – ennyit ismert a magyar történelemből.

Még a szállóban történt eligazítás során közölték velünk, hogy az Elbruszt úgy „szokták” megmászni, hogy az első nap felmennek a „Prijut 11”-ig, másnap akklimatizáció céljából 5000-5100 m-ig a Pasztuhov-szikláig, harmadnap éjfélre indulással aztán, ha a vállalkozónál minden rendben van, neki lehet indulni a csúcsnak. Mi is így készültünk. Nem keltünk éjfélkor, csak 5 felé. 5-kor indultunk kettesben, 7 óra előtt a Pasztuhov-szikláknál voltunk, és 11-kor már a két csúcs közötti nyeregben, egy ott lévő kis védkunyhó romjainál álltunk meg. Innen már nem fordulunk vissza – határoztuk el – már csak a csúcstömb van előttünk.

Felkötöttük a hágóvasakat, és ha lassúbb ütemben is, de nekivágtunk a ház-rom mögötti firn-falnak. Mintegy 5-6 „z” alakban végzett kötélhossz megtétele után értük el a csúcsplató szélét, hol jeges szél fogadott, és lehangolva tapasztaltuk, hogy a legmagasabb pont, a plató túlsó szélén, meglehetősen távolságra van még, egy halom tetején. Összeszedve magunkat azért 12 óra után elkészíthettük a „csúcsfotót” és a csúcskiszertába kicserélhettük, a magunkkal hozott igazoló „kartonocskát”. A szovjet sportvezetők részben így ellenőrzik a hegy-

mászókat. Egy kis nyomtatott kartont – melyen rajta van a mászók neve, mászás útvonala, időpontja – elhelyeznek a csúcsdobozban, és onnan elhozzák az előttük ott jártak kartonját, amit leadnak a táborvezetőnek.

15 órára már vissza is érkezünk a „Prijut 11”-hez. 10 óra alatt teljesítettük a túrát, mely egyáltalán nem mondható rossz időnek, sőt kiváló teljesítmény.

Visszatérve a völgyben lévő szállóba, a fiuktól egy

Sátrunk a „Zöldvendéglőnél”

rövid üzenet várt: „elmentünk a Dzsailikre (5/ b nehézségű) 15-én jövünk vissza”. Sok sikert fiúk – gondoltuk – mi pedig megyünk a „Zöldvendéglő”-höz, a Dzsantugánra, határoztuk el.

Három svájccal, két némettel keltünk útra, egy tanácsadó társaságában, mert onnan nem lehet közvetlen rádió kapcsolatot tartani a szállóval. Ilyen esetben kihelyezték az instruktort, és az alaptáborból tartotta a rádiókapcsolatot a mászó csoportokkal. Az autóbuszon még velünk utazott három osztrák is, kik az Uzsbara indultak, és útvonaluk egy darabig megegyezett a miénkkel. A busz elvitt egészen a Dzsantugán hegymászótáborig, így vagy 20 km gyaloglástól mentettek meg bennünket, de azért maradt még 2 óra szuszogás, a 2600 m-en lévő „Zöldvendéglőig”.

E kecsgetető nevű vendéglátó egység nem más, mint egy zöldre festett, kiszuperált teherautó doboz, mely véd-kunyhónak van kialakítva és szükség esetén 8-10 főnek, adhat menedéket.

Mi sátorral érkeztünk, a magas morénagáttal és egy, a hegyről lehúzódó sziklagerinc végével határolt, nagy, lapos térségre, melyen több forrás is fakadt, tökéletes táborhelyet biztosítva ebben a térségben, szép környezetben. Ez a legalkalmasabb indulóhely a völgyet záró hegyekre; a Gumacsira (3810 m.), a Cseget-

Taura (4110 m.), a Dzsantugánra (4000 m.), a Bacskarára (4241 m.) és még több 4000 m alatti hegyre.

Hajnalban a svájciak-németek a Gumacsira, én Péterrel, a Dzsantugán megmászására indultunk. Alig, hogy elindultunk a hegy felé, eleredt az eső. Behúzódtunk a kövek alá és vártunk. Elállt, elindultunk Megint neki kezdett, megint várakoztunk. Megállapodtunk, késő van már, nem vágunk ma neki a hegynek. Az idő sem olyan, hogy javulni akarna. Péter felmegy a beszálláshoz terepszemlére, én meg itt lenn megvárom.

Vagy két óras várakozás után kiderült, nem jön vissza. Elindult a csúcs irányába egyedül a gerincen, a megjavult időben. Nem akart eredménytelenül visszatérni, mint a Donguz-Orunon, inkább megkísérelte egyedül, ha nem is a tervezett útvonalon.

Visszatértem a táborba és a völgy másik oldalán elindultam eléje a Dzsantugán plató felé, ahol le kellett érkeznie. Félúton találok meg a visszatérő svájciakkal, akik szintén látták Pétert,

Dzsantugán fala

Dzsantugán falában

egyedül a csúcs alatt. A plató közelében én is megláttam messziről, már lefelé tartott a csúcsról. Mivel közel voltam az innen balra induló, Gumacsira vezető gerinchez, elindultam szintén egyedül, ne vesszen el a nap az én számomra sem, csúcsmászás nélkül.

Felhős, ködös időben értem el a csúcst (3803 m.), a könnyű gerincen. Tovább mentem a Cseget-Tau felé húzódó gerincháton, de a nagy ködben nem láttam semmit, és nem tudtam megítélni, hogy milyen és mennyi út van még előttem. Így visszatértem a táborba, ahová már időközben, Péter is megérkezett.

A következő napon a svájciakkal és az egyik némettel közösen indultunk ismét a Dzsantugánra. Szép, tiszta idő volt. A beszállás előtt az egyik svájci visszafordult, mert nehéznek ítélte meg a kiválasztott útvonalat. Az É-i falat kissé ferdén, jobbra tartva másztuk át. Az előző napon Péter ettől balra, a fal hó-mentes, gerincbordáján ment fel.

A beszállásnál, a peremhasadék felett, mintegy 8-10 m-t harántoltunk a fal közepe felé, majd kissé rézsut vágunk neki, a mintegy 7-800 m. 50o-os, lavinákkal szabdalta hó-falnak.

Direktben, váltott vezetéssel, egyenletes ütemben jutottunk fel a falon a jól tartó firnen, egy éles gerincre, majd onnan 100-120 m után a csúcstömb szikláira, melyen közepes nehézségű mászással jutottunk fel a 4000 m magas csúcs tetejére.

Lefelé egy igen meredek és keskeny kuloáron másztunk le a Dzsantugán túlsó oldali platóra, majd onnan egy jellegzetes szikla felcsökés tövében balra fordulva, több mély jégrepedést átugrálva jutottunk el a Dzsantugán gleccser felső részére. Innen már simán haladtunk tovább a már ismert úton, a tábor irányába, a meleg hatására megroggyant mély hóban.

A Zöldvendéglőtől visszatérőben a Dzsantugán lágernél, találkoztunk egy instruktorral, ki közölte, hogy magyar társaink a „Szabad Spanyolország” csúcsra indultak a megelőző napon, két különböző útvonalon (mindkettő 5/b nehézségű), és nagyon aggódik értük. Nem tudott velük rádiókapcsolatot teremteni és a felmelegedett időben rengeteg lavinát hallott, és látott lezúdulni a hegyről.

Mint kiderült felesleges volt aggodalma. Az egyik parti délutánra haza is ért a szállóba. A

Dékány-Osváth-Soltész hármas a „Misaljev” (5/b) utat választotta. Előző hajnalban alaposan eláztak és a falban nagy volt a „vízfolyás” is. Sok volt a jég és kőhullás, ezért visszaereszkedtek és hazatértek. Mivel az idő megjavult, nem hagyta őket nyugton a dolog és két nap múlva ismét visszatértek, most már csak ketten (Dékány-Osváth) és sikeresen befejezték a mászást, nagy elismerést szerezve maguknak és a magyar csoportnak.

A másik parti (Berecz-Szállai-Vörös) a „Szubortovics” (5/b) úton, eredeti elképzelésük alapján, mászta végig a nehéz útvonalat, egy bivakkal a falban. A laza hóviszonyok miatt, óriási kerülővel és késéssel tértek csak vissza.

Míg ők úton voltak, addig mi Péterrel új

Irikchat gerincén

vállalkozásba kezdtünk. Az Irikcsat (4050 m.) csúcsát és csúcsgerincének keresztezését vetjük célba.

A Bakszán völgyi Elbrusz faluból indultunk felfelé egy szűk kanyon peremén, magas üledékes falak és bizarr tornyok között, az egyre szélesedő völgybe róttuk a kilométereket, az Elbrusz K-i lába felé. Majd jobbra fordulva, egy gyorsfolyású patakot keresztezve jutottunk fel, az Irikcsat előtti tágas katlanba.

Itt telepítettük alaptáborunkat három sátorral. Egy osztrák hármast (akik az Uzsbá alól jöttek vissza, mert ott nagyon rosszak voltak a hóviszonyok), és egy német–svájci partitársaságában.

Pirkadatkor indultunk és 8 óra tájban értük el a gerinc jobb oldali beszállását. Hosszú és meredek volt idáig az út. Az éjszaka enyhe volt, épp hogy fagyott. A hómezőkön sokszor derékig szakadtunk be a fellazult, mély hóba, a moréna lejtő laza kövei pedig sok bosszúságot okoztak a meredek oldalban. Hiába volt ezek után szép, száraz és meleg, a stabil gránit kőzet a gerincen, valahogy elrontotta a mászás örömét a beszállásig elszenvedett sok nehézség.

A lefelé tartó mászó út is törekeny, málló

Sárga rododendron bokrok között

kőzetten folytatódott és hosszú hómezőkön gázoltunk a fellazult hóban. A kevés szép mászás és a hosszú fel és levonulás csökkentette a közepes nehézségű, egyébként tájilag nagyon szép túra értékét, mely sok esetben hasonlított egy-egy Tátrai gerinctúrához, csak ez négyezer méteres magasságban volt és nem a 2500 méteres régióban.

Hazatérve mindenkit otthon találtunk. Időközben a Berecz-Szállkai-Vörös-Soltész négyes megjárta az Elbrusz mindkét csúcsát egy rohammal. Az igaz, hogy Soltész otthon hagyta a hőszemüvegét és most az ágyat nyomva sziszegget. A szemüveghiány alapos kötőhártya gyulladást okozott neki, és úgy érezte, mintha homokot szórtak volna a szemébe. De a két csúcson ő is fenn járt. Immár hatan voltunk az

Elbruszon, csak Osváth-Dékány párosnak volt még hátra ez a túra.

Mivel a hátralévő időnk már csak egy túra lehetőségére volt elég, így nekik nem volt kétséges, hogy hová menjenek legközelebb. Mi többiek törtük a fejünket, hová menjünk. Ne legyen nagyon messze, mert csak három napunk maradt. Azért ne legyen túl könnyű sem, mert ugye az eddigiek sem voltak azok, főleg a csoport „élgárda” részének.

Így a Nakra-Tau „Tyuhanov” pillérére esett a választás. Közel van, szinte benéz az ablakon, fél nap a beszállásig. Nem túl könnyű, hiszen az előttünk tavaly ott járt magyar csoport tagjainak három napjába telt, csak a mászás. Ha jól összevág minden, akkor a pillér tetejéről

még egy 4000-es csúcs is a tarsolyba kerülhet, a kalauz szerinti könnyű gerinc útvonalon. Sikerült a vezetőök hozzájárulását is megszerezni, akik ugyan egy kicsit keveselltek a tervezett szintidőt, de végül hozzájárultak, mert az eddigi túráinkról mindig a megadott időn belül tértünk vissza.

Kora délután indultunk öten, Soltész a szeméi miatt gyengélkedett. A Csegetre menő sílift középső állomásig felvonóval, hogy ezzel is időt takarítsunk meg. Onnan

a völgy jobb oldalán az un. ”Északi” turistaház felé, a jól járható ösvényen, fantasztikus sárga rododendron bokrok, és még fantasztikusabb panoráma látványával kísérve. A Donguz-Orun és a Nakra-Tau északi falai, meredeken lefutó gerincei és havas csúcsai, az alattuk képződött óriás katlan tavaival, gleccsereivel és hómezőivel felejthetetlen látványt nyújtott.

A felső tó felett átkelünk a moréna-gátakon a „Tyuhanov” pillér lábához és a kiszemelt beszállás közvetlen közelébe állítottuk fel sátorunkat, illetve építették fel bivak kuckójukat kövekből azok, kik nem hoztak sátrat.

Mint mindig hajnalban - ekkor még nem lazul fel a hó és még jól tart - egy a pilléről lehúzódó meredek firn-lejtőn kezdtük meg a felhatolást. Hágóvasaink első körmei alaposan

igénybe lettek véve és Achilles-inunk ugyancsak sajgott, mire elértük a gerinc gránit szikláit. Innen egy darabig könnyebbé vált a mászás, de minél feljebb értünk, annál lazábbá vált a kőzet és így egyre nagyobb óvatosságot igényelt a feljutás. Ennek ellenére jól haladtunk és a 12 órás rádiójelentkezésre már mindnyájan a pillér tetején pihentünk. Jó érzéssel jelentettük, hogy mindenki jól van és indulunk tovább a csúcsra. A rendelkezésünkre álló német hegy-mászó kalauz szerint innen 2/a nehézségű, te-

Nakra-tau pillére és gerince

hát csaknem a legkönnyebb fokozatú, 5 órás út vezet a tetőpontig, közvetlen a gerincen. Még azt is tanácsolja, hogy köteleket, hátzskákat hagyjuk a pillér tetején, a könnyebb és gyorsabb előrejutás érdekében, hiszen a legkönnyebb lejtőveteli út is idevezet vissza. No akkor induljunk, de egy hátziskát és egy kötelelet azért vigyünk ötünknek. A többiek csak jégcsákányt és fényképezőgépet hoztak magukkal.

Kezdetben a gerinc valóban nem volt nehéz, vagy ha mégis, meg lehetett könnyen kerülni a falba való mászással. De később egyre több és magasabb felszökés, torony, sziklabütyök nehezítette a haladást. Egyszer többször jutott eszünkbe, hogy ide azért nem ártana egy kis biztosítás. Kis csapatunk szétszóródott. Az

elől menő hármas (Péter-Gábor-Pista) keresztül mászott egy olyan tornyot, amit mi Lacival nem vállaltunk biztosítás nélkül, és mire megkerültük, alaposan leszakadtunk a többiektől. Mikor aztán ez megisméltődött még egyszer és láttuk, hogy messze előttünk a többiek már kötelet is használnak biztosításra, ami azt jelentette, hogy nem is olyan egyszerű és főleg nem könnyű, ami előttünk van.

Döntöttünk, visszafordulunk, ne keljen a többieknek ránk várakozni és különben is, öten túl sokan lennénk egy kötélre.

Visszatértünk a pillér tetejére és ott vártuk be a csúcsról visszatérő társainkat, akik közölték, hogy a könnyű út nem közvetlen a gerincen vezet, sokszor jobbra kerüli meg azt. Tehát felfelé elvétettük valahol az utat, illetve nem olvastuk (vagy fordítottuk) kellő részletességgel a mászó-kalauzt. Nagy hiba!!! Ekkor már 17:30 volt. Megbeszéltük, hogy nem bivakolunk fenn a gerincen, még a sötétedés előtt levonulunk a gerincről.

Először leereszkedtünk a túloldali hómezőre, majd onnan visszatértünk a gerinc egy alacsonyabb szakaszára, mintegy 3-400 m-es szintkülönbséggel. Majd azon átmászva a túlsó oldalra, először egy meredek hó-falon másztunk (csúsztunk) le egy nagy hó-platóra, majd annak túlsó szélén fel, mintegy 100 m-t, a Hamis-Dongusz-Orun hágóba. Erősen alkonyodott már, mire a hágóba felérkeztünk, és megláttuk alattunk, a még ugyancsak messze lévő „Északi” ház sziluettjét. Sátrunk pedig, jobb felé még messzebb, a megmászott pillér aljában várt ránk. A csoport nagyobbik felétől elváltunk. Ők egyenesen a turistaházhoz tartottak és ott szándékoztak eltölteni az éjszakát. Mi az előttünk lévő óriási hómezőket keresztezve ereszkedtünk a sátrunk felé, melyet már teljes sötétségben értünk el.

Reggel 10-kor a felvonónál találkoztunk ismét és együtt tértünk vissza a Cseget szállóba.

Ezzel a túrázást befejeztük. Visszatért Attila is az Elbruszról. Egyedül mászta meg mind a két csúcsot. Peti is vele indult lázasan és mivel állapota nem javult, inkább visszatért önszántából, mintsem, hogy kudarcot valljon és esetleg Attilát is, meggátolja a feljutásban. Láza nem volt komoly, harmadnap már teljesen egészséges volt.

Utolsó este egy bankett keretén belül zárták a tábort. A bankett hangulatára rányomta bélyegét, a csoporthoz tartozó két osztrák tragédiája, kik a Bezengi-Kaukázusban egy túra alkalmával, meredek hólejtőn lezuhantak és mindketten életüket veszítették.

A szervezők értékelték a csoportok teljesítményeit. Magyarokat az egyik legjobb csoportnak titulálták, a végrehajtott mászó útvonalak mennyisége és azok nehézségi fokozata alapján.

Júl. 23-án indultunk vissza Moszkvába, és 24-én a kora délutáni órákban érkeztünk meg Budapestre.

Összefoglalva a hegymászó tábor igen eredményesen zárult. A csoport tagjai (8 fő) 8 csúcsot mászott meg, 11 útvonalon.

Ezekből:

- 1 – 5000 m-en felüli az Elbrusz.
 - 5 – 4000 m-en: az Irikcsat, Dzsillik, Dongu-Orun, Nakra-Tau, Szabad-Spanyolország.
 - 2 – 3800 m-en: a Dzsantugán és a Gumacsi.
- A 11 útvonal megoszlása:
- 2 – 5000 m-es magasságot meghaladó 2/b,
 - 3 – 4000 m-es magasságot meghaladó 5/b,
 - 1 – 4000 m-es magasságot meghaladó 4/b,
 - 1 – 4000 m-es magasságot meghaladó 3/a,
 - 1 – 4000 m-es magasságot meghaladó 4/a,
 - 1 – 3800 m-es magasságot meghaladó 2/a,
 - 2 – 3900 m-es magasságot meghaladó 3/b nehézségű.

A csapat tevékenysége, erőnléte, jó összetétele a szovjet vezetők elismerését is kiérdemelte és külön gratuláltak teljesítményeinkhez.

A résztvevők névsora: Berecz Gábor, Dékány Péter, Halmos Péter, Osváth Attila, Perge Ferenc, Vörös László, Soltész József, Szálkai István.

Perge Ferenc

IX. Nemzetközi Ifjúsági Turisztikai Találkozó

Kassa, 2009. október 22 – 25.

Heves megyének úgy két éve létesült kapcsolata a **Szlovák Turista Klub** kassai szervezetével. Eddig ez jobbára e-mail-ezés, kölcsönös tájékoztatás szintjén valósult meg.

Idén ősszel a kassaiak rendezték meg az ifjúsági találkozót. Ezen eddig *cseh és szlovák* ifjúsági szervezetek részvétele volt a jellemző, most gondolták kiszélesíteni *magyar, lengyel és osztrák ifjúsági csoportok* meghívásával. (Sajnos a lengyeleknek nem volt pénzük, az osztrákok egy haláleset miatt félútról visszafordultak.) Angol nyelvű tájékoztatást kaptunk a várható programokat illetően, amiből kiderült, hogy a szervezők az előző évek gyakorlatát követték. A hangsúlyos részt a *sportversenyek* jelentették, emellett *kirándulásokat* szerveztek a környékre, és lehetőséget adtak vitéteses, műsoros est keretében a *megjelent csoportok bemutatkozására*.

A középiskolás korosztályt egyesületünk TEDOT-on ezüstérmes 5 fős csapata képviselte (a versenyről cikk az előző számban). Szintén jutalomként jöttek az Eszterházy Gyakorló Iskola hetedikesei.

A Rákóczi kriptában koszorút helyeztünk el

22-én a Rákóczi IC-vel röpké 2 óra alatt értünk Kassára, ahol a főszerző lánya várt bennünket. Hatékony közreműködésével sikerült egy furmányos automatából buszjegyeket vásárolnunk. Szállásunk a rendezvény helyszínén, egy külvárosi lakótelepi iskolában volt,

ahol kaptunk egy tantermet. Mivel korán érkezünk, a poggyász lepakolása után visszamentünk a belvárosba, megnéztük a dómot és a Rákóczi kriptában koszorút helyeztünk el. Némi élelmiszert vásároltunk estére és másnapra.

Este rövid megnyitót következett, ahol *Kassa város polgármestere külön köszöntött bennünket. Az ismert augusztusi események után a mi részvételünk lebet kezdete egy enybulésnek a két ország viszonyában* (egyébként a helyi újságok is hasonlóan fogalmaztak).

Másnap némi késedelem után a jászói cseppkőbarlagot tekintettük meg, majd a Szádelői-völgy bejárása következett. Délután a futball tornát rendezték meg, az egri 7-es fiúknak nem sok esélyük volt a középiskolásokkal szemben. Az asztaliteniszre meg valahogy nem jutottunk el, mert se a sorsolást, se az időpontokat nem láttuk, senki nem szólt, hogy menjünk. Este rendezték a „városismereti versenyt”, magyar vezetőnk, Viktor tanácsára erre nem neveztünk. Az egész nagyon furcsa volt. Az iskola területén egy kis cetlire írták fel, hogy hová kell menni a városba, és egy információt a feladatmegoldáshoz. Mindezt jól elrejtették, mert fél óráig mindenki rohagált az iskolában, mire megtalálta. Benn a városban, a sötétben ugyanez vagy 10 helyszínen. Éjjel fél 3 körül érkeztek be a csapatok (!)

Reggel kelünk, nagy csönd. Magunkban reggelizünk. Mit lehetett tenni, magyar vezetőnkkel elindultunk az iskolától is látható Várhegy (Hradova) kilátójához. Fel is értünk, de ott de-rült ki, hogy októbertől márciusig zárva.

Visszaérve az iskolába, készültünk az erős versenyszámunkra, a röplabdára. Ám kis idő múlva a gyerekek csalódottan jöttek vissza, a röplabda elmaradt, indoklást nem kaptunk. A záróesten mutatkoztak be a csoportok, ezt mi is megtettük, röpké 2 percben. Közben díjkiosztás: a szép szereket sajnos mások nyerték. A gyakorlott találkozókra járók teljes CD-nyi képanyagot hoztak és kulturális, tábornüz jellegű műsorszámot adtak elő, mindez tartott fél 11-ig. Furcsa, hogy a helyi magyaroknak jutott eszébe meghívni bennünket a vezetők találkozójára. Mindenesre sikerült felvenni a kapcsolatot a késmárkiakkal és megismerkedtünk a cseh ifjúsági szövetség vezetőjével.

Vasárnap zökkenőmentesen hazaértünk. Összegezve elmondható, hogy a gyerekek jól érezték magukat Kassán, semmi probléma nem volt, a közös tevékenység összehozza a fiatalokat (néhányan megjegyezték, hogy „hát a magyarokat nem szeretjük, de titeket igen”), a lányok közül Bianka és Brigi egész jól boldogulnak az angollal – jó alkalom volt ez a nyelv gyakorlására is.

Tény, hogy minél olcsóbban igyekeztek kihozni a rendezvényt: a szállás és az étkezés szerénynek nevezhető, de elfogadható volt.

Jó ötletnek tartom, hogy 3 kategóriában a találkozó idején készült saját fotókat nevezni lehetett és ezt is díjazták.

Felvetődött, hogy Eger is rendezhetne hasonló találkozót, akár a következőt 2011-ben.

Benkó Zsolt, KEE

Vezetőnkkel, Viktorral a Szádelői-völgy bejáratánál

Kései sirató...

2009. szeptember 14-én elhunyt **Csanádi Imre** barátunk, tagtársunk. Itt hagyott minket egy kedves, mindig segítőkész, „erős” ember. Imre barátommal 2006 pütkösdjén ismerkedtem meg a Velebit- hegységben. Előbb szobatársak voltunk, majd túratársak és barátok lettünk. Az Isteni gondviselés kevés időt hagyott kettőnk számára, későn ismertem meg ezt a remek embert. Közös túráinkon Boszniában, a Dél-Velebitben és a Dolomitokban mindig úgy gondoltam, hogy Imre örök életű lesz. Megérdemelte volna, hogy az legyen, annyi tervet vitt magával a sírba!

Közösen terveztük a Glockner megmászását, a Pirin és Dolomitok bejárását, de mára csupán a szép emlék maradt a tervekből. 2008 nyarán a Luckner Hausnál söröztettünk, s készültünk a Glockner „meghódítására”. Magyar hangokra lettem figyelmes, s Imre barátomat láttam ereszkedni a házhoz. Pécsi túratársaival egy nap alatt megjárták a Glocknert a parkolóból... 68 éves volt akkor! Én meg szégyenkeztem, hogy 4 naposra terveztem az utat...

Az év őszén sátras túrára indultunk a Dél-Velebitbe, az volt utolsó közös túránk. Imre úgy cipelte a 20 kilogrammos zsákját, mind ha üres lenne... Távaly nyár elején felhívtam, hogy beteg, de már jobban van, s menjünk együtt a Magas Tátrába. Én visszautasítottam kérését, mert már elígérkeztem a Gorski Kotarba. Ma is bánom, hogy így tettem!

Csanádi Imrével a Pareng hegységben, 2006.
fotó:Nagy Péter

Kedves Barátom!

Távozásod, nebezen viselhető űrt hagyott maga után. A magyar turistaság szegényebb lett egy remek túratárral egy kiváló EMBERREL! Hiszem, hogy a Mennyrországba kerül-tél! Tudom, hogy emléked megőrzik a pécsi és kárpátos túratársaid! Csak az hal meg akit elfelejtenek!

Búcsúzik tőled barátod: Orbán Imre

Nagytapolcsányi vár

Egykorú oklevél szerint 1235-ben a trónra lépő Árpád-házi IV. Béla király az egyik legbelsőbb párhívének számító Türje nembeli Dénes lovászmesternek adományozta oda a névadó Tapolcsány településtől É-ra, a hegyek között fekvő birtokot, a közeli Tárnok, Rasic és Illouch falvakkal együtt. A területet 1283 körül Csák nembeli Máté nádorispán ragadta magához, aki minden alkalmat megragadott magánbirtokainak gyarapítására. Neki tulajdonítható a vár korai magjának felépíttetése. Halála után vagyonát unokaöccsei örökölték meg, akik közül a trencsényi Máté báró a XIV. század elejének korlátlan hatalmú oligarchájának számított. Mindössze két évtized alatt békés úton vagy erőszakkal a Felvidék óriási területeire terjesztette ki az uralmát. Mintegy 13 vármegye lakossága vallotta urának Máté nagyurat, aki, egy rövid ideig tartó szakasz kivételével, amikor a cseh Vencel királyt támogatta, ellenszegült a sorra érkező idegen trónkövetelőknek. Hatalmát a fegyveres szolgálatra kényszerített kisebb-nagyobb familiárisok ezreinek serege biztosította. A kővár első, napjainkig fennmaradt okleveles említése 1318-ból származik, ekkor a Csákok várnagya parancsolt benne. Miután 1321-ben utód nélkül meghalt a nagyúr, tartományát rövid idő alatt megszállta a nápolyi trónkövetelőből magát a magyar trónra felküzdő Anjou Károly Róbert király serege. A további évtizedekben királyi

várnagyok igazgatták a váruradalmat, melynek a környező jobbágyfalvak sora tartozott a különböző szolgáltatásokkal. 1372-ben Oppelni László nádorispán birtokát képezi, vagyis a nagyúr, amíg betöltötte a hivatalát, addig megkapta a várbirtok összes jövedelmét. Természetesen mivel a báró általában a királyi udvarban tartózkodott, szükséges volt egy tényleges várnagy is a helyszínen. Ez ebben az időszakban Korompai János fia János nevű férfiú volt, aki Oppelni nádor szolgálatában állt. A magyar főnemesség által trónra jutott Luxemburgi Zsigmond kénytelen volt 1389-ben eladományozni Szécsényi Frank és Simon főuraknak, jutalmul a segítségükért. Egy 1411-ből származó birtokosztály szerint Frank fia László nemes úr kezébe jutott. Az ő fia 1434-ben a felét elzálogosította Lévai „Cseh” Pére bárónak. 1440-ben Habsburg Albert király váratlan halála után özvegye, Erzsébet királyné fia, az utószülött V. László hatalomra segítése érdekében az országba hívta a cseh Jan Giskra huszita zsoldosvezért és embereit. A harcedzett katonák rövidesen uralmuk alá vonták a Felvidék középső és K-i vidékeit, az elfoglalt várakat és újonnan kialakított kisebb-nagyobb erődítéseiket bevehetetlen támaszpontokká alakítva. A királyné táborába sorakoztak még fel a nagy hatalmú Cillei Ulrik és Garai László bárók is, míg a legnagyobb ellenfeleik Hunyadi János és Újlaki Miklós főurak voltak, akik rövidesen, a győztes bátaaszéki csata után Ulászló királytól elnyerték az erdélyi vajda méltóságát. Ennek a területnek a legjelentősebb egyházi méltósága, Csetneki László nyitrai püspök Erzsébet királynét támogatta a belháborúban. 1447-ből ismeretes, hogy Tapolcsány várát rövid ideig Giskra cseh huszita vezér tartotta megszállva, aki ismeretlen okból azt visszaadta ifjabb Szécsényi Lászlónak. Később eladás útján Guti Ország Mihály nyitrai ispán szerezte meg, aki Hunyadi Mátyás király országglása idején a nádorispáni méltóságig emelkedett. Ebben az időszakban a tapolcsányi váruradalomhoz mintegy 18 kisebb-nagyobb mezőváros és jobbágyfalu tartozott a szolgáltatásokkal. A XVI. században, a török hódoltság idején a véres hadszínterektől távoli, a Nyitra folyó völgyének hegyei között megbújó Tapolcsány várának nem volt jelentősebb katonai szerepe. Bár próbálták megerősíteni falait, felépítettek egy ágyúk számára alkalmas tüzelőállású Ó-olasz-bástyát, de ennek ellenére sem számított fontosabb katonai helynek, megmaradt másodrendű magánvárnak. 1567-ben férfiágon kihalt az Ország család, a királyi Kamara kezelésébe került vissza a várbirtok, amit 1595-körül a Forgách főnemesi família szerzett meg. Később az Erdődyek birtokolták, akik rendíthetetlenül támogatták a Habsburg császári és királyi házat. Valószínűleg ennek köszönhetően túlélte a kuruc felkelések után a magyar várakra kimondott felrobbantási parancsot, még a XVIII. században is lakták az épületeit. Közlelebbről ismeretlen időpontban hagyták el, miután a földesúri család leköltözött a nagytapolcsányi várkastély sokkal kényelmesebb lakhatást biztosító falai közé.

A könyvborító és egy fotó a 240. oldalról

Könyvajánló

Répászký Ernő és fia, Lipót összeállításában megjelent turisztatörténeti könyv 260 oldalon bemutatja a régiókn turizmusának megszületését, a Gyönyörű Bükkünk turisztikai felfedezését, az első jelzett turistaút megépítésétől a menedékházak, kunyhók, kilátók és sok más turista létesítmény létrehozásától kezdve mind ezek pusztulását az összeomlás után. A könyvben mintegy 1200 egykori lelkes és önzetlennül dolgozó elődünk név szerint szerepel.

Természetesen a könyv címe kissé megtevesztő, mert sok cikkben foglalkozunk a Bükk nyugati végvárával, az egri turistákkal, túráikkal, létesítményeikkel. Nem feledkeztünk el az 1888-ban alakult MKE Egri Osztályáról, a Várhegyi turistaház, a Szmrecsányi-kilátó, a kis turistakápolna, az ottani forrás foglалásáról, a Tiba-kunyhó, a Telekesi-th építéséről.

Bő teret szentelünk az első 1895-beli egri turisták találkozását a miskolciakkal, miután végiggyalogolták az egész Bükköt. Említjük a sok későbbi közös túrát, találkozásokat a Várhegyi-, Bánkúti-, Szentléleki-turistaházakban, egészen a háborúig tartó szoros baráti kapcsolatokat.

Talán újat mondok azzal, hogy a Bánkúti-th felépülte tulajdonképpen az egriek önzetlen barátságának köszönhető, miután lemondtak a tervezett Szállási házuk építéséről. Áadták a lebontandó erdészeti tisztí és munkásház bontási anyagát a diósgyőrieknek, akik a következő évben, 1930-ban fel is építették az ország legmodernebb turistaházát.

A bemutatott könyv 240. oldalán látható fotót azért küldöm, hogy *kiegészítsem Miklós Gábor élvezetes cikkét a Radnai gerinctúrájukról*. Csak egy kis megjegyzés a cikkhez (ami megjelent KL 2010/1): nem írta meg a főcsúcs magasságát, ami 2305 m. Igaza van, hogy ez a csúcs volt 1940-ben az ország legmagasabb csúcsa. Ide kívánczik, hogy ezer évig a 2665 m-es Gerlachfalvi- (Ferenc József, Sztálin- és ismét Gerlachfalvi-) csúcs, majd 1938-ban a Rozsnyó fölötti 1291 m-es Barátkó (Pozsalló), Kárpátalja 1939-es visszatérte után a Hoverla (2061 m.), és végül a Nagy Pietrosz (Horthy, Nagy köves, Nagy Péter) – ahogy a történelmünk, ill. az ország-rablók diktálták neveiket.

Kis tárgyi tévedést helyesbíték, 1944 jan. 13-án nem „síelő”, hanem magyar salgótarjáni leventék, köztük két katonatiszt volt a lavina áldozata, akik Horthy Miklós kormányzó bronz emléktábláját szerették volna elhelyezni a főtön látható 3-m-es vaskereszt közelébe, melyet a magyar turisták még 1942-ben állítottak a már Horthyról elnevezett csúcsra.

Búcsúzóul az a Nagy Péter nem a Kárpáti Lapokat szerkesztő Nagy Péter.

A könyvet a szerzőnél kedvezményesen lehet megvásárolni, ára: 3200 Ft.

Répászky Ernő, KEM

A szerkesztő megjegyzése:

Természetesen a fenti helyreigazításról kikértem **Miklós Gábor** véleményét ez ügyben. Íme:

Elküldöm a képem, amit ott készítettem. Ezen már nincsen rajta a tábla. Magát a szöveget a „2500 km a Kárpátok főgerincén” című könyvből ismertem a túra előtt, nagyváradi és szatmárnémeti barátaink is a síelés verziót erősítették meg. Leírom, mi volt azon az emléktáblán, amit korábbi fotókból ismerek. Ebben is a könyv segít: a tábla nyelvazete sorrendben angol-román-magyar.

• Angolul: 14 young sportsmen from Salgótarján became victim of an avalanche in this place 13th January, 1944. We erected this memorial on the behalf of the citizens of Salgótarján 29th July, 2003.”

• Románul: In memoria celor 14 tineri sportivi, victime a lavinei din 13. ianuarie 1944. Această placă memoriale a fost depusă în numele cetății, avilor arășuli Salgótarján, 29. iulie 2003.

A képen megjelöltem, honnan szedték le a rosszul indulatú emberek a táblát. Az ott jártunkkor már nem volt meg. Szomorú erdélyi valóság. Mint a kolozsvári Mátyás-szobornál.

• Magyarul: 1944. január 13-án, ezen a helyen 14 salgótarjáni sportoló lett a lavina áldozata. Ezt az emlékjelet Salgótarján polgárai nevében helyeztük el. 2003. július 29.

A www.radnaihavasok.ro internetes oldalon megtalálhatóak a tábla állításakor, 2003-ban készült képek. A cikkben síelős leventékről írnak. Gondolom, végül is mindkettő igaz lesz.

Remélem, tudtam segíteni, köszönöm az észrevételt.

Minden jót kívánok!

Miklós Gábor

Az emléktábla (Fotó: Sótér Zsolt, 2003.)

Idézet a www.radnaihavasok.ro oldalról:

Sajnos ide köthető a magyar hegymászás történetének legtöbb áldozatot követelő balesete is.

1944 január 13-án tizenöt salgótarjáni levente vágott neki a csúcsnak egy budapesti százados vezetésével. A csapatot a Mosolygó-tó katlana fölötti, télidőben fokozottan veszélyes hólejtőn lavina temette be. Mindössze egyetlen fiatal élte túl a balesetet – ő korábban fényképezés miatt maradt hátra.

A történelem alakulása folytán csak 2003-ban sikerült méltó emléket állítani a helyszínen (erről bővebben a Salgótarjáni Alpin Klub honlapján «<http://stalpinklub.extra.hu>» lehet olvasni).

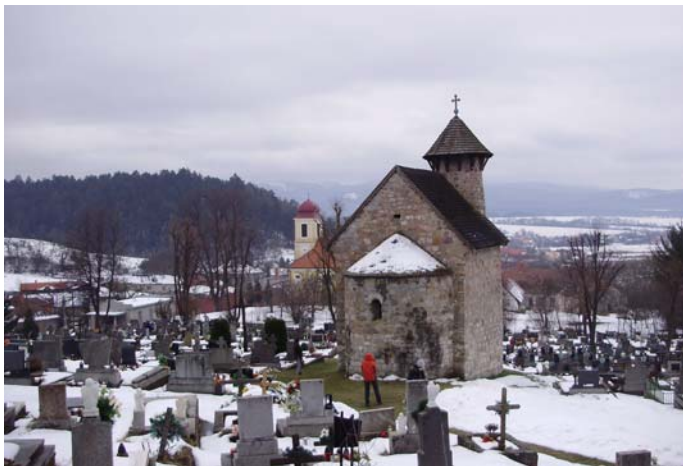
Apátkolos Árpád-kori temploma

Nagytapolcsány (Topolcany) várostól 15 kilométerre, a Nyitra felső szakaszának egyik keleti mellékvölgyében három Kolos nevű falucska olvadt egybe az évszázadok alatt. A település mai neve – Klizske Hradiste – régi várat is jelez a közelben; bizony, könnyen lehet, hogy az ősidők óta lakott, a középkorban vasbányáiról is híres településeket egykor erőd vigyázta valamelyik magaslaton, mint számtalan más helyen a történelmi Felvidéken.

De várnak ma már nyomát sem látni a sűrű erdős tájon. Ahogyan elpusztult az a Szent Benedek-rendi apátság is, amelyet a hagyomány szerint még I. (Szent) László királyunk uralkodása (1077–1095) idején alapítottak a közeli, 829 méter magas Tribecs-hegy északi lábánál. E bencés kolostor építését 1230 körül teszi a rendtörténeti kútfő, 1329-ben renoválását is említi.

A XIV. században a monostort a nagy hatalmú Podmaniczkyak kaparintották meg. 1562-ben a nagyszombati klarissza apácák révén került vissza egyházi tulajdonba, 1615-től pedig e ferences harmadrend pozsonyi nővérei birtokolták. 1782-ben II. József (1780–90) ötven német ajkú családot telepített a szomszédos kis falvakba, ezeknek az – idővel nyelvet váltott – iparosoknak a leszármazottai Apátkolos mai szlovák lakói.

A legszeleső falurész fölött, a temetőben találjuk a román kori templomot. Faragott és tört kőből épült, tetőzetét cseréptető borítja. Titulusa: Szent Mihály. Eredetileg a település plébániatemploma volt e kicsiny, alig tizenkét méter hosszú, mégis nemesen szép arányú épület, csak az újkorban lett a halottak falujának csendes kápolnája. A keletelt hosszirányú, hatszor négy méteres belméretű hajóhoz apró, félköríves szentély csatlakozik, az apszis tengelyében, valamint a hajó déli oldalán román stílusú tölcserablakok nyílnak.

A nyugati homlokkal déli felén lévő kapun át léphetünk be a templomba, mellette magasodik az a torony, amelyik a teljes Kárpát-medence történeti építészetében páratlan.

E minden bizonnyal a XII. század végén keletkezett falusi templom harangtornya ugyanis henger formájú, márpedig kerek templomtornyot nemhogy a középkori magyar területeken, de még a közvetlen szomszédságunkban sem ismerünk! Legközelebb a Prágától északra lévő, Moldova menti Ríp-hegyen, a sziléziai Strzelónban és az itáliai Ravennában épültek ilyenek a XI–XIII. században; távolabbról Örményországból és Britanniából ismerünk rá példákat. A kör alapra szerkesztett apátkolosi torony a hajó belsejéből induló csigalépcsőt fogja közre köpenyszerűen. Kúpos sisakja nem eredeti, mivel az 1800-as évek elejétől elhanyagolt épületet 1936-ban alaposan meg kellett újítani. Ekkor készült a fedélszékkal és tetőhéjazattal együtt, de közel hét évtized múltán már hozzáerodált a hét évszázados falakhoz.

Orbán Imre, MKE

A Kárpáti Lapok ezen száma a Nemzeti Civil Alapprogram támogatásával készül el.

NCA
NEMZETI CIVIL ALAPPROGRAM